

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Narocnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Dolenjskim junakom v spomin.

Ker ste objavile, drage Novice, spomenico že za več naših ožjih rojakov, sprejmite v svoj predal še nastopne vrstice o dveh vrlih naših junakih, katerima je tekla zibelka na Adamovem pri Vel. Laščah.

Tam domuje spoštovana Cenetova rodbina, ena panoga, ki je dala slovenskemu svetu dva vrla sinova Štefana in Ivana Podboj. Še ni bila starišem zaceljena prva rana, ki jo je naredila smrt prvega sina, že jim je dospela druga pretresljiva vest, da je padel tudi drugi in edini sin.

Štefan Podboj je bil rojen 1. 1881. Bistvo glavico so stariši poslali v šolo v Ljubljano, kjer je dovršil z odličnim uspehom gimnazijo. Na dunajskem vseučilišču je položil vse izpite za profesuro. Supliral je najprej na I. drž. gimnaziji v Ljubljani, potem pa je prišel v Celovec, kjer je bil zdaj že peto leto c. kr. gimn. profesor kot naslednik vrlonzanega prof. dr. Jakoba Sketa. Med celovškimi rodoljubi bil je prof. Podboj zelo čislán, ker so v njem spoznali jeklen, krščanski značaj in dobili delavnega, odličnega sotrudnika. V koledarju družbe sv. Mohorja 1. 1911 je kaj zanimivo popisal življenje svojega strica, ki je nazadnje župnikoval v naših Toplicah, pokojnega duhovnega svetnika Janeza Podboja, kateri je sklenil svoje trudoljubivo življenje v kandijski bolnici in bil k večnemu počitku prepeljan v svoj rojstni kraj v Ribnico. Ko je družba sv. Mohorja sklenila izdati za ljudstvo Jurčičevega „Desetega brata“, je prof. Podboju naročila prireditve za tisk.

Ob izbruhu vojske moral je prof. Podboj učiteljsko stolico zamenjati z mečem. Bil je pridelen kot rezervni poročnik 67. pešpolku. Odrinil je na severno bojišče. Koncem avgusta so se vršili luti boji okrog Lvova, glavnega mesta Galicije. Dne 31. avgusta je tam sovražna krogla upihnila luč življenja tudi profesorju Podboju. Med vojaškimi častmi je zemlja galiska sprejela njegove zemeljske ostanke.

A tudi drugi sin Ivan je moral v vojsko. Bil je to vrl mladenič, ki je s svojim sijajnim vzgledom domače fante navduševal za izobraževalno delo. Bil je član telovadnega odseka „Orel“ in vnet ud Marijine kongregacije. Ivan je služil kot topničar pri 25. polj. top. polku. Padel je dne 26. oktobra v Turzepij v Galiciji.

Vse sočustvuje s prežalostnimi stariši, katerim je kruta smrt pobrala ljubljeno sinova.

Vojska z Rusi.

Ruski porazi. Dunaj, 12. dec. Rusi so morali zapustiti Tušin severno od Piotrkova, ki je za Ruse nevzdržljiv.

Budimpešta, 12. dec. Komiteta Saros in Zemlin so Rusi popolnoma zapustili. Mesto Bartfeld je v naši posesti.

Domač carjev polk je bil pri vpadu čez Karpate deloma uničen, deloma pa ujet.

Ruski poraz pri Vjelički. Cenzurirana „Gazeta Krakovska“ piše: Prve dni decembra so se Rusi hoteli v Vjelički pri Krakovu zavarovati z utrdбами in okopi. Pri tem so pa bili od naših čet poraženi ter so se v noči od 4. do 5. decembra umaknili. Naši so umikajoče Ruse preganjali. Ruske izgube so morale biti zelo

velike, kar dokazujejo mnogi sveži grobovi. Vjelička je zopet naša. V ruskih okopih so našli več popolnoma pijanih vojakov, ki so jih 9. decembra prepeljali v Krakov.

Ruske izgube pri Lodzu. Kako strašne da so bile ruske izgube pri Lodzu, dokazuje po „Frankfurter Zeitung“ navedeno dejstvo, da nemška kavalarija zato ni mogla zasledovati Rusov, ker so ovirala zasledovanje nakopičena ruska trupla.

Rusko levo krilo v Karpatih omahuje. „Berliner Lokalanzeiger“ piše glede na avstrijsko bojno poročilo: Rusko levo krilo v Karpatih omahuje, ker boji na zahodnem Poljskem in v zahodni Galiciji za nemške in avstrijske čete ugodno napredujejo.

Rusi potisnjeni od Krakova. Berolin, 10. dec. „Berliner Tageblatt“ poroča, da so bili Rusi, ki so imeli težke izgube, od Krakova potisnjeni nazaj. Trdnjavski topovi še vedno grome. Rusom se je preprečilo napraviti v velikem krogu okoli Krakova utrdbe. Doslej so bili Rusi povsod, na severu, vzhodu in jugu od Krakova prisiljeni, da so se umaknili. Z ozirom na ta položaj ne more biti več govora o obkolitvi ali celo o obleganju Krakova.

Rusi v strahu. „Korrespondenz Rundschau“ poroča iz Petrograda: Poročilo o nemški zmagi pri Lodzu je uplivalo v Petrogradu, kot bi vrgel kdo bombo v mesto. Ruski listi so še pred kratkim v vznešenih besedah slavili vkorakanje Rusov v Lodz. Število beguncev, ki so pribežali v Petrograd, je vsak dan večje. Begunci pripovedujejo o velikanskih ruskih izgubah. V Petrograd dohajajo tudi begunci iz Kavkaza ter pripovedujejo o uspehu prodiranja turške armade v rusko ozemlje. Kakor znano, ruska uradna poročila nalašč molče o bojevanju in turških uspehih na Kavkazu. Mohamedansko kavkaško prebivalstvo se kljub nasilnim odredbam ruske vlade združuje s Turki in podpira njih bojevanje. V Petrogradu se mnogo govori o sporih, ki so nastali med ruskimi generali na poljskem bojišču. Car Nikolaj je radi tega nepričakovano odpotoval na bojišče. Ko je car izvedel za spore med ruskimi vojskovodji, je postal zelo razburjen. Na ruski strani je padlo izredno mnogo častnikov. Te izgube so za rusko armado naravnost strašne. Razpoloženje v Varšavi je zelo slabo; prebivalstvo je izredno pobito. Ko so Nemci zopet zasedli Lodz, je to izzvalo v varšavskem prebivalstvu pravcati nered in veliko razburjenje. Ruske oblasti zelo nasilno postopajo. Strah pred ovadhuhi povzroča v Varšavi mnogo hišnih preiskav. Dan za dnevom se izvršujejo obsodbe vojaškega sodišča in tudi nagli sod ima bogato žetev. Če je kaka oseba le količjak sumljiva, jo dajo takoj zapreti. V nekem varšavskem predmestju so odkrili celo tajno zalogo streliva. Pozaprli so 30 oseb iz dotičnega predmestja.

Naša armada porazila južno rusko krilo pri Limanovi. — Naši prodrli preko Karpatov in zopet zasedli Novi Sandec, Grybow, Gorlice in Zmigrod. Dunaj, 10. decembra. Uradno se razglša: V bitki v zahodni Galiciji je bilo južno rusko krilo včeraj pri Limanovi poraženo in prisiljeno k umikanju. Zasledovanje sovražnikovo je uvedeno. Vsi drugi napadi na našo ostalo fronto so se ravno tako, kot v prejšnjih dneh ponesrečili.

Naše preko Karpatov prodrle sile so v večkratnih bojih zopet energično zasledovale sovražnika. Popoldne smo vzeli Novi Sandec, tudi v Grybow, Gorlice, Zmigrod so zopet vkorakale naše čete.

Zemplinski komitat je popolnoma očiščen sovražnika.

V vzhodnih Karpatih, ki leže ob strani prizorišča velikih dogodkov, nasprotnik južno od gorskih grebenov nikjer ni mogel bistveno dobiti prostora. Splošno drže naše čete višine prelazov, v Bukovini črto Sucena doline.

V južni Poljski ni bilo bojev. Severno od Lovicza so naši zavezniki uspešno nadaljevali svoje napade na močno utrjena stališča Rusov.

Namestnik šefa generalnega štaba pl. Höfer, gen. major.

Nemci zopet ujeli 11.000 Rusov. Berolin, 13. decembra. Veliki glavni stan poroča: Na severnem Poljskem smo vzeli več sovražnih postojank, pri tem smo ujeli 11.000 Rusov in zaplemili 43 strojnih pušk. Iz vzhodne Pruske in iz južnega Poljskega ni nič novega.

Najvišje armadno vodstvo.

Bombardiranje Lowicza. Rotterdam, 13. decembra. Lowicz že 14 dni od vseh strani neprestano bombardirajo. Uničene so javne zgradbe in privatne hiše. Na ulicah padajo mrtvi in ranjeni kakor snopje.

Odločitev pade pri Lowiczu. Stockholm, 13. decembra. „Dagbl.“ poroča: Nemci so gospodarji fronte ob Visli. Odločitev pade pri Lowiczu.

Uničenje zaloga v Lodzu. „Vossische Zeitung“ poroča iz Lodza: „Reuter“ poroča iz Lodza, da so Rusi, predno so zapustili Lodz, uničili vse zaloge, ki jih niso mogli vzeti seboj. Prebivalstvo je bežalo v Varšavo, več tisoč kar peš.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Napad na Belfort. „Neue Züricher Zeitung“ poroča, da so dela nemških pionirjev v Sundgau in vojne železnice popolnoma dokončana. Napad na Belfort se lahko prične vsak čas, 24 cm havbice so že posegle v boj. Vojna črta se razteza ob celi gorski črti do južnih Vogez. Nemci so zavzeli celo pobočje Vogez do blizu francoske meje in nekatere francoske postojanke pri Dammerkirchnu.

Obstreljevanje Lampernissa. „Times“ poročajo iz Severne Francije: Ob obstreljevanju Lampernissa, zahodno od Dixmuidna, so zadele cerkev tri ali štiri granate. Francoski oddelek v cerkvi je izgubil 40 mož. Več vojakov je bilo ranjenih.

S pšico usmrčeni general. Berolin, 10. dec. Generalni major pl. Meyer bavarške armade se je ravno vsedel v avto, ko ga je zadela pšica, ki jo je vrgel iz višine neki francoski letalec. Pšica je prodrila čelado in se je zadržala globoko v glavo nesrečnega častnika, ki je bil takoj mrtev.

Nemci obstreljujejo Armentieres in Fournes. Pariz, 13. dec. (Kor. ur.) „Temps“ poroča, da Nemci od 6. decembra nadalje zopet silovito obstreljujejo Armentieres. „Matin“ poroča, da obstreljujejo tudi Fournes.

Avstrijske motorske baterije. Graški listi poročajo: V boju za poplavljeno ozemlje se poslužujejo Nemci dolge roke, ki sega skoraj do mesta Calais in deli v nepriča-

kovanih trenutkih udarce. Roko tvorijo avstro-ogrske motorske baterije, ki so bombardirale Fournes. Top je bil oddaljen vsaj 10 angleških milj in je stal kje med Ostende in Roulersom.

Preselitev francoske vlade v Pariz. List „Liberte“ poroča: Če se ne zgodi kaj posebnega, se vrnejo s svojimi tajniki in s svojim osebjem vsi ministri v Pariz. V mestu Bordeaux ostane le vojni minister, in še ta kakih osem dni, ker vojno ministrstvo vedno posluje in preselitev poslovanja ne sme prekiniti.

Naše motorske baterije pod Reimsom. Dunajska „Reichspost“ poroča: Iz Pariza se poroča, da Nemci še vedno obstreljujejo Reims in Fournes. Oblegovalna armada uporablja nekaj časa avstro-ogrske motorske baterije. Francoski napadi, da bi obe mesti oprostili nemškega obstreljevanja, so ostali brezuspešni.

Na južnem bojišču.

Prekinjene zveze med srbskimi divizijami. „Kambana“ poroča iz Niša: Zveza med timoško in med divizijo iz Šumadije je prekinjena. Šumadijska divizija je odrezana, ker korakajo avstrijske čete neprestano naprej. Timoška divizija se je umaknila proti bolgarski meji. Šumadijska divizija je popolnoma osamljena. Bolgarska vlada je odposlala na mejo brzostrelne baterije, strojne puške in več pehotnih bataljonov, da zabraní Srbom prestop na bolgarska tla. Ukazala je, da morajo razorožiti in prijeti srbske vojake, ki jih dobe na bolgarskih tleh.

Avstrijski letalec metal bombe na Cetinje in na Lovčen. Dunaj, 11. decembra. Avstrijski letalec je metal bombe na Cetinje na poslopje ruskega poslaništva in na prestolonaslednikovo vilo. Ena oseba je bila ubita. Nato je letalec odplul proti Kotoru in med potjo metal bombe na utrdbe na Lovčenu.

Srbi ojačeni s petimi ruskimi polki. „Frankfurter Zeitung“ poroča: Srbsko armado je ojačilo pet ruskih polkov, ki so se 27. oktobra odpeljali iz Arhangelska in ki so se pripeljali 29. novembra v Bar. Med potjo so še nadaljni ruski pomožni transporti.

Srbska ojačenja med Arangelovcem in Gornjim Milanovcem. Vojaški sotrudnik graške „Tagespost“ piše, da so v naravno in umetno močnih postojankah med Arangelovcem in Gornjim Milanovcem dobili Srbi okoli 50.000 mož na pomoč.

Srbija dobiva topove in streljivo skozi Grško. V Zofiji trde, da so pripeljali 26. novembra 32 novih topov in 9 zabojev streljiva v Solun. Orožje je namenjeno Srbiji. Nakladali so je grški vojniki. Prepeljali so je v Skopje.

Nemci in Francozi skupno obhajajo svoj god.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je govoril pred nekaterimi dnevi v klubu svoje stranke in je pripovedoval o nekaterih zanimivih rečeh, ki jih je izvedel v nemškem glavnem stanu. Tisza je govoril o nepreračunljivem razpoloženju razburljivih Francozov, katero posebno potrjuje naslednji dogodek:

Bilo je v gorovju Argonen po nekem zelo vročem boju. Ko se je približala noč,

se je, kakor po navadi, ogenj tam in tukaj vstavil. Med „tam“ in „tukaj“ ni posebno velike razdalje. Sovražni okopi so oddaljeni drug od drugega le kakih 80 korakov. Kar naenkrat so iz nemškega okopa dvignili v zrak neko tablo ter Francoze opozorili na-njo s klici. Na tabli so bile zapisane te-le besede:

„Naš polkovnik ima danes svoj god. Mi svojega poveljnika zelo ljubimo in bi radi slavili njegov imendan. Radi tega prosimo za premirje do prihodnjega dne.“

Kmalu nato se je prikazala tudi v francoskem okopu tabla z napisom:

„Premirje do jutranje zore dovoljeno.“

V nemškem okopu se je začelo veselo življenje. Pesmi so donele, praznile se vinske steklenice, govori se glasili, korajžni vojaki so klicali: „Hura!“ ter ploskali z rokami. Razpoloženje je bilo izborna.

Kar naenkrat pa je nekdo na robu nemškega okopa zaklical: „Halo, halo!“ Nemci so radovedno pogledali iz okopov in v splošno začudenje so opazili Francoze, ki so gledali v okop. Prišli so, da bi slavili z Nemci vred polkovnikovo godovanje. A Francozi niso prišli praznih rok. Prinesli so seboj šumeča francoska vina, smodke in kavo. Nemci so Francoze sprejeli s tovariškimi čutili in izvanredno prijaznostjo. Povabili so jih, naj pridejo v nemški okop. Francoze so Nemci posadili ob mizah na častna mesta. Oboji so bili celo noč med seboj prav židane volje. Še-le, ko je napočila jutranja zora, so se ločili.

Premirje je bilo pri kraju. Francozi so se dvignili. Isto so storili tudi Nemci. Drug drugemu so se priklonili ter se s prijaznimi besedami razšli. Francozi so se poizgubili v svoje okope in čez pet minut se je boj zopet znova pričel.

Torej tudi ljubeznjivi in vljudni znajo biti Francozi in Nemci med seboj.

Velikodušen ruski častnik.

V krvavi bitki pri Ravaruski je obležal na bojišču težko ranjen pešec 24. avstrijskega domobr. pošpolka. Z največjim naporom svojih moči se je še privlekel do nekega grmovja in je tamkaj zaspal, zakopavši pod svojo glavo dinar, ki ga je imel pri sebi, 75 K. Naenkrat ga je nekdo stresel, da se je prebudil. Zagledal je pred seboj kozaka, ki mu je že izpraznil žepe in vzel tudi zakopani denar. Ranjenec se je branil in začela sta se rovat. Hrup je priklical ruskega kozaškega častnika, ki je vprašal, zakaj da gre. Častnik je kmalu spoznal položaj in je odločno pozval kozaka, naj vrne ranjencu, kar mu je vzel. Ker pa kozak ni hotel ubogati, je častnik, ne da bi rekel še kako besedo, potegnil svojo pištolo, ustrelil kozaka in lastnoročno nato izročil ranjencu, kar mu je odvzel poprej kozak. Kmalu nato, ko so se Rusi umaknili, so našli sanitetni vojak ranjenca in ga odnesli na obvezališče. Prepeljan je bil pozneje na Dunaj v bolnico, kjer je povedal svoj dogodek zdravnikom in strežnicam.

Turški orožniki vlomili v laški konzulat.

Rim, 11. decembra. „Agenzia Stefani“ poroča: V noči na 11. novembra so številni otomanski orožniki s silo vdrli v britanski konzulat v Hodaidah, da bi prišli angleškega konzula, ki je pa pobegnil v bližnji italijanski konzulat na ta način, da je skočil čez zid, ki loči terasi obeh konzulatov. Otomanski orožniki so nato vdrli v italijanski konzulat, oddali nekaj strelcov, o čemer je bil en kavas ranjen, nato so se pa polastili angleškega konzula. Vest o tem dogodku je dospela eritrejski vladi 20. novembra, in sicer jo je sporočil neki italijanski parnik. Nato se je odposlala italijanska vojna ladja „Giuliano“, ki je dospela v Hodaidah dne 3.

decembra. Potom radiotelegrafičnega aparata na „Giuliano“ so dospela prva direktna naznanila voditelja italijanskega konzulata Cecchija. Brzjavna zveza v Hodaidah je še vedno prekinjena. Ukrenile so se odredbe, ki omogočijo, da bo Cecchi stopil v zvezo z vlado. Italijanska vlada je takoj, ko je zvedela za dogodke, dala italijanskemu poslanstvu primerna navodila, da se doseže zadostno zadoščenje.

✠ Župnik Janko Zakrajšček.

Dne 16. decembra ob treh popoldne so zapeli kapiteljski zvonovi ter pošiljali glas bližnji vavtovaški župniji, da se vrača vanjo njen duhovni pastir Janko Zakrajšček, a zdaj zadnjikrat k večnemu počitku.

Župnik Zakrajšček je že pred več tedni iskal pomoči v bolnici čč. usmiljenih bratov v Kandiji, a zdravniki so spoznali, da zanj ni več zdravila. Čuteč svoje pešanje je župnik vložil prošnjo za vpokojitev — a že 15. decembra proti jutru se je oglasila smrtna dekla ter ga rešila vseh nadaljnjih skrbi.

Župnik Zakrajšček je bil rojen na Blokah 13. oktobra 1866. Po dovršeni gimnaziji si je izbral duhovniški poklic ter bil v mašnika posvečen dne 19. julija 1890. Poslan je bil za kapelana v Metliki, kjer se je s svojim milim značajem takoj priljubil belokranjskim vernikom, ki ga imajo še zdaj v blagem spominu. Od tam je šel kapelanovat v Šmarje pod Ljubljano. Ko je bila fara Vavtavas izpraznjena, je l. 1897 novomeški kapitelj kot patron prezentiral g. Janko Zakrajšček za župnika, ki je od tedaj skozi 17 let vodil to važno župnijo z vso vnemo skrbnega duhovnega pastirja.

Vsled svojega mirnega značaja je bil priljubljen pri vseh, ki so prišli z njim v dotiko. Ko je bilo treba tudi na našem Dolenjskem nasproti stopiti medlemu narodnjaštvu, ki je pod blestečimi frazami le preveč širilo puhli liberalizem tudi med priprosto verno ljudstvo, bil je Zakrajšček med prvimi sotrudniki nove živahne organizacije na izobraževalnem in narodnogospodarskem polju. Hranilnica in posojilnica v Kandiji ga šteje med svoje ustanovitelje. Ostal je je odbornik kako desetletje, dok je za svojo župnijo z ondotnimi somišljeniki osnoval lastno posojilnico. Da bi se med župljani bolj razširilo hrepenenje po dobrem čitvu in ljudstvo imelo tudi primerno zabavo, je ustanovil izobraževalno društvo, kjer je skrbel za poučna predavanja. Dijaška kuhinja v Novem mestu je imela v njem zvestega podpornika. — Za „Dolenjske Novice“ je bil Zakrajšček vedno vnet in uprav v njegovem župnišču se je porodila misel, da jih je treba vzdržati in zmiraj bolj razširjati. Ko so letos zopet začele izhajati kot tednik, spomnil se jih je z večjim darom vedoč, da brez žrtev ne dosežemo večjega uspeha. — Kot somišljenik S. L. S. je povsod posegel v boj, kjer je bilo treba nasprotniku preprečiti dostop med dobro ljudstvo. V veliki šmihelsko-stopiški občini je bil do zadnje volilne dobe, ko se je kandidaturi odpovedal, mnogoletni odbornik. Pri državnih in deželnozborskih volitvah je bil izkušen voditelj svojega oddelka tam na razpotju ob Krki. Le malo zakrknencev ni hotelo poslušati njegovega očetovskega glasu misleč, da njegova miloba vse pozabi, vse prenese.

Župniku Zakrajščeku je bila pri srcu lepota hiše Božje. Pred leti je dal prenoviti farno cerkev, znotraj jo je preslikal s prav okusnimi barvami. Nove orglje lepo povzdigujejo službo Božjo. Notranje duhovno življenje faranov je prenavljal s sv. misijonom, duh. vajami, Marijino družbo itd. Dober pastir svojim ovčicam.

Prezgodaj si se ločil izmed nas, pogrešali te bodo prijatelji in rodoljubi. A tolaži nas misel, da si že prejel plačilo zvestega služabnika. Blagi Janko, počivaj v miru!

Turška vojska.

Osvojitev mesta Casablance. O zavzetju Casablance se iz Carigrada še poroča: Francozi so ob napadu izgubili 700 mrtvih in ranjencev. Bežati so morali tako hitro, da so pustili dve bateriji in veliko strojnih pušk. Zasledovani in vrženi so bili iz Tundše. Zdaj se vojskujejo (10. t. m.) pri Marakesu. — „Frankf. Zeitung“ pa poroča od švicarske meje: Francoska cenzura potlači od 7. t. m. naprej vsako časnikarsko poročilo iz Maroka.

Mokko zasedli Angleži. „Pesti Hirlap“ poroča iz Milana: Angleži so dne 27. novembra obstreljevali in zasedli Mokko.

Mesto Mokka leži ob Rdečem morju v Jemenu; turški vilajet Tais. Mesto leži 75 km severno od Bab el Mandeba in je znano kot izvozno pristanišče izvrstne kave.

Preprečeno rusko izkrcanje pri Batumu. Carigrad, 10. decembra. Turški glavni stan objavlja: Včeraj so poskusili Rusi pod varstvom vojnih ladij pri Goniji južno od Batuma izkrcati čete, da napadejo Turke na krilu. Izkrcani ruski oddelki so bili prisiljeni, da so se umaknili. Rusi so izgubili veliko ljudi. Turki so vzeli Rusom dva topova.

Dunaj, 11. decembra. „Reichpost“ poroča iz Carigrada, da je Batum od Turkov popolnoma obkoljen.

Batum obkoljen. Carigrad, 11. dec. Zavzetje Kede je nov korak na poti k obkolitvi Batuma. Turške čete so zasedle vse višine in prelaze okoli Batuma. Ruske zveze med gornjim in spodnjim delom doline Adžara so prerezane. Poizkusi Rusov, da bi izkrcali svoje čete južno od Batuma, se niso posrečili; ponesrečil se je tudi poizkus, da bi prišli na pomoč obkoljenim ruskim četam. V ta namen odposlani oddelki ruske kavalerije in artiljerije so morali z velikimi izgubami pobegniti.

Sveta vojska se širi. Teheran, 11. decembra. Šejk Kerbetov, poglavar šijitske sekte, je proglasil sveto vojsko.

Mohamedanci zasedli Hartum. Carigrad, 12. decembra. Šejka v Darfuru in Korodofanu sta se dvignila proti Angleški in z 20.000 vojaki zasedla Hartum, glavno mesto Sudana.

Senusi prekoračili egiptovsko mejo. Carigrad, 12. decembra. Prednje čete Senusov so prekoračile egiptovsko mejo.

Turško brodovje obstreljevalo Batum. Carigrad, 12. decembra. (Kor. urad.) „Agence Ottomane“ poroča z dne 11. t. m.: Turško brodovje je včeraj obstreljevalo Batum in okolice in s tem odgovorilo na rusko trditev, da je Črno morje očiščeeno turških ladij in da sta bojni ladji „Yavour“ in „Midilli“ nesposobni za boj. V za nas ugodni bitki pri Deiru, o kateri se je poročalo včeraj so imeli Rusi 100 mrtvih in več ranjenih.

Trdnjava Varšava.

Strategični pomen Varšave je v tem, da tvori ta trdnjava — Varšava na levem in predmestje Praga na desnem bregu Visle — dvojni mostni branik na Visli, ki je najpomembnejša strategična in taktična ovira Rusko-Poljske. Kdor je lastnik te trdnjave, ta je gospodar varnih prehodov čez Vislo. Varšava pa je tudi važna kot središče prometnih zvez. Iz notranjosti Rusije vodijo v Varšavo tri dvojnotirne železnice in tudi na zahod gre več dvojnotirnih železnic. Poleg tega pa je Varšava tudi centrum raznih cest. Končno se pa ne sme podcenjevati tudi moralnega pomena zavzetja Varšave, saj Varšava ni samo prestolica poljskega kraljestva, temveč tudi največje poljsko mesto. — Po končani poljski vstaji je sezidal ruski car Nikolaj I. l. 1832 Aleksandrovo utrdbo, ki je obvladala mesto. Njena današnja vojaška veljava pa je malenkostna. Pred to utrdbo je še šest predutrb, ki so sezidane za topničarsko obrambo. Današnji trdnjavski pas pa je bil sezidan v letih

1883 do 1888, ki pa je bil pozneje še mnogokrat izpopolnjen. Pas sestoji iz več utrdbenih del in meddel, ki so oddaljena od Varšave pet do šest kilometrov, od mostov 5—9 km, njih medsebojna oddaljenost pa znaša 4 kilometre. L. 1886 so začeli z dograditvijo trdnjavskega centra, ki obstoji danes iz 5 glavnih del, 3 meddel in zveznih črt. Glavna dela imajo dvojni nasip (nižji za infanterijo in višji za artilerijo), precejšnje višine in z mnogimi votlinami. Jarki so deloma suhi, deloma pa napolnjeni z vodo. Zvezne črte so utrjene. Celotni obseg trdnjave znaša 47 km in sicer 29 na levem in 18 na desnem bregu Visle. Število topov se navaja s 1400 topovi. L. 1908 se je nameravalo znova ojačiti utrdbe Varšave. Zgradili so nov pas forov, ki je za 3—5 km pomaknjen naprej. Poleg tega pa je bilo tudi določeno, da se izpopolnijo vse prejšnje utrdbe. V koliko so se pa te namene tudi izvršile, pa je neznano. Najbrže pa ne bi mogla Varšava dolgo kljubovati sovražniku.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 7. decembra 1914, št. 34.721, o določitvi najvišjih cen za veliko trgovino z žitom in moko.

Izvršujoč ministrsko naredbo z dne 28. novembra 1914, drž. zak. št. 325, se določajo na Kranjskem za veliko trgovino nastopne najvišje cene:

A. Za žito.

Za 1 meterski stot pšenice s 76 kg hektoliterske teže K 41.50. Za 1 meterski stot rži s 70 kg hektoliterske teže K 33.50. Za 1 meterski stot ječmena K 30.80. Za 1 meterski stot koruze, izvzemši činkvantin in belo koruzo, naravno suhe ali umetno posušene K 25.50.

Ako je teža hektolitra pšenice večja ali manjša kot 76 kg, se zviša, oziroma zniža spredaj določena najvišja cena pri vsakem celem kilogramu hektoliterske teže za 20 vinarjev. — Pri rži, ako je hektoliter težji ali lažji nego 70 kg, se zviša, oziroma zniža najvišja cena pri vsakem celem kilogramu za 15 vinarjev od meterskega stota.

To zvišanje in znižanje pa ne nastopi preko 3 kg večje, oziroma manjše teže.

B. Za moko.

Pšenični zдроб in fina pšenična moka za peko K 69.50 od meterskega stota. Pšenična moka za kuho K 65.35 od meterskega stota. Pšenična moka za kruh K 48.70 od meterskega stota. Pšenična enotna moka K 50.65 od meterskega stota. Ržena moka K 45.35 od meterskega stota. Ječmenova moka K 48.60 od meterskega stota. Koruzna moka K 37 od metr. stota.

Te cene se razumejo za kraj pogodbene dobave brez vreče proti plačilu v gotovini (netto per Kassa).

Najvišje cene za v zmislu §§ 3 do 5 ministrske naredbe z dne 28. novembra 1914, drž. zak. št. 324, iz spredaj navedenih vrst moke napravljene mešane moke se izračunajo po odstotnem razmerju posameznih vrst moke, ki so se porabile za zmes.

Te najvišje cene veljajo od 10. decembra 1914 naprej.

C. kr. deželni predsednik:

Baron Schwarz s. r.

Domače in tuje novice.

✠ Župnik Janko Zakrajšček je bil dne 16. decembra popoldan ob 3. uri v mrtvašnici usmiljenih bratov cerkveno blagoslovljen in potem prepeljan v Vavtovas. Mnogo voz spoštovanih župljanov je spremljalo z venci ozalšano krsto, katero je obdajal kot častna straža oddelek uniformirane požarne brambe. Pri blagoslovu so bili navzoči kanonik Žlogar, dež. poslanec in župan Zurec, p. prijor in več drugih znancev.

Dne 17. decembra ob 10. uri je bil slovesen pogreb v Vavtvasi. Spreveda se je udeležila šolska mladež s svojim p. n. učiteljstvom, Marijina družba z zastavo, občinski zastop, požarna bramba, izobraževalno društvo in mnogo ljudstva iz vse okolice. Društva so nosila tudi krasne vence z udanostnimi napisi do prečastitega umrlega. Pred krsto je šlo 23. gg. duhovnih sobratov s p. n. g. proštom novomeškim, ki je v nagovoru omenjal delovanje pokojnega župnika po Srcu Jezusovem ter vernike ginil do solz. Pri pogrebu smo opazili g. dež. poslanca in župana Zurga, šol. nadzornika Lavtižarja in več drugih gg. od blizo in daleč. In tako zdaj duhovni pastir Janko počiva med svojimi ovčicami. Naj mu sveti večna luč!

Osmina po umrlem gosp. župniku J. Zakrajščku bo v torek, 22. decembra v Valtu vasi ob 9. uri.

Župniji Vavtavas je upraviteljem imenovan č. g. Franc Kerhne, mestni kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Dar. Mesto venca na krsto č. gosp. Janku Zakrajšček je izročila hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico za božičnico vojakom in bolnikom pri usmiljenih bratih 30 kron, ker je bil pokojni gospod župnik njen soustanovitelj in mnogoletni odbornik.

Padel je na severnem bojišču Franc Kotar, pismonoša iz Kandije. Svoji ženi je pogosto dopisoval z bojnega polja, da je zdrav. Dne 7. t. m. je pa prišla brzozavka, da je Kotar od šrapnela zadet umrl. Umrl je častne smrti za domovino in tako prejel venec mučeništva.

Sodnik Kralj ni padel. Vesti o smrti sodnika Kralja se ne potrjujejo. Nasprotno je bil poročevalec te novice v naš list sam napačno informiran.

Vest o smrti dr. Jos. Podobnika še ni potrjena. Poročila o njegovi smrti se naslanjajo le na govorice.

Na severnem bojišču je padel Jožef Kovačič iz Cegelnice, 17. pp., baje 8. sept. pri Grodeku.

Umrl je na Dobravci pri Št. Jerneju 90letni starček Radovan. Udeležil se je vojne na Laškem pod generalom Radecki. V miru počiva, blaga duša!

Za ranjene vojake v bolnici Usmilj. bratov v Kandiji so darovali: Č. g. župnik Vovko iz Št. Petra sodček vina; ravnateljstvo kmet. šole na Grmu suhe češplje in povidel; dr. Gorjani, Rupčevrh, knjige.

Umrl je v deželni bolnici v Ljubljani posestnik in trgovec v Predgradu pri Starem trgu v Beli Krajini g. Peter Majerle, bivši kandidat narodno-napredne stranke, star 56 let.

Nesreče. Jančar Franc iz Potovrha je peljal domu listje. Med potom se voz prevrne in pade na njega. Zlomil si je levo nogo. — Količ Anton, hlapec pri županu v Črnomlju, je pri vožnji hlodov padel z voza in si zlomil desno nogo. — Ivana Kaporca iz Velkega Gabra je poklical nekdo zvečer iz hiše sosedu, pri katerem je bil na obisku, ter mu iz sovraštva zadal precejšno rano na obrazu. — Šolski učenec Alojzij Hrovat iz Rateža je vtaknil roko preblizu v slamoreznicu. Pretrgalo in premečkalo mu je prst. Vsi se nahajajo v bolnici v Kandiji.

Trobentice za Božič. Naše uredništvo je sprejelo te dni nepričakovano božično darilo. Gdč. učiteljica Felicita Poljšak na Suhorju nam je poslala šopek trobentic in priložila pismo s sledečo vsebino: „Par dni še in Božič je tu! A glej čudo! — Moji otročkički mali, prinesli so mi danes več takih šopkov razcvetenih trobentic, katerih en šopek pošljem tudi „Slatnemu uredništvu Dol. Nov.“ A ni to junaško, da te drobne glavice se ne zmenijo za usodo, ki jim preti, temveč pogumno, neustrašeno odpirajo oči in gledajo ponosno v božji svet! — Ponosno? — da, — ker tudi one revice bi rade krasile prsi hrabrih vojakov, kateri se pogumno borijo za svojo milo domovino, za svojega ljubelega presvitlega vladarja Franc Jožefa Prvega!

Slava „Njemu!“ našim vojakom, pa dal ljubi Bog moč in zdravje, da čimpreje izvrše častno svoje delo! Gospodični učiteljici se za poslano darilo prisrčno zahvaljujemo.

Vpoklic črnovojnikov od l. 1877. do 1872. na Hrvaškem. Zagrebški listi priobčujejo naslednji poziv mestnega načelstva: „Črnovojniški obvezanci pododdelka B, rojeni leta 1877. do vključno leta 1872., brez ozira na pristojnost, ki stanejo v področju mesta Zagreb, to je vsi tisti, ki so bili bodisi potom rednega nabora, bodisi potom nadpregleda za orožje nesposobni spoznani, se imajo dne 9. decembra t. l. brezpogojno in pod pretnjo postavnih posledic javiti pri mestnem načelstvu od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Veliki snežni viharji v Ameriki. Iz Amerike poročajo: Pri nas smo občutili že hude snežne viharje, ki so divjali z brzino 60 milj na uro in so začasno ustavili ves promet po jezerih. Temperatura je padla in sneg je pobelil hribe in plan.

Avstrijski narednik ter ruski častnik. Štabni narednik L. I. 33. pešpolka je bil poslan na poizvedovanje. Mala četa je korakala pol ure, ko zagleda pred seboj rusko poizvedovalno četo. Ruski častnik ni zapazil naših, ker so se skrili za skale. Ko se jim je približal ruski častnik, poskočijo naši vojaki in ga razorožijo. Narednik je slekel ruskega častnika in oblekel njegovo obleko, nato se je pa približal ruski četi in ji z roko kazal, da naj mu slede. Rusi so ga ubogali, naši so jih pa, bilo jih je 80, obkolili in vjeli. Rusi se niso upirali.

Denar vojnim vjetnikom v Srbiji in na Ruskem se pošilja poštne prosto pri vsakem poštnem uradu. Internacionalna nakaznica se izpolni tako: Na odrezku se na sprednji strani zapiše, kakor po navadi, kdo pošilja, na zadnji strani odrezka, komu se pošilja, kjer pa se po navadi naredi naslov, tisto izpolni pošta.

Atentat na grškega ministrskega predsednika. Sofija, 11. dec. „Utro“ javlja, da je v Atenah nekdo trikrat streljal na grškega ministrskega predsednika, ki pa ni ranjen. Atentator je pobegnil.

Velikansk požar v Ameriki. New-York. Vse naprave Edisona in Comp. je uničil velik požar. Škoda znaša pet milijonov dolarjev. Edino poslopje, ki so ga rešili, je laboratorij z dragimi znanstvenimi instrumenti, ki ga je Edison sam nadzoroval. Pravijo, da je požar nastal vsled eksplozije. Edison, ki je bil pri požaru navzoč, je dejal, da bo začel z zidanjem takoj prihodnji dan.

Kako morejo priti ranjenci v domačo oskrbo? Oddaja ranjencev v domačo oskrbo je vezana na pogoj, da pridejo ranjenci v dobro oskrbo. Tako prošnja je treba nasloviti na posadkino bolnico, v kateri

leži ranjenec, in pri tem navesti leto in kraj rojstva, dalje bolezen ali rano, približno dobo zdravljenja in končno kraj, kjer se bo mudil ranjenec za časa zdravljenja. Poleg tega mora prosilec v prošnji izrecno izjaviti, da hoče prevzeti bolnika ali ranjenca v svojo oskrbo in da skrbi za njegovo stanovanje, oskrbo in zdravniško pomoč. Ta prošnja mora biti potrjena od županstva in okrajnega glavarstva, da ima prosilec dovolj sredstev za domačo oskrbo ranjenca. V splošnem pa morejo priti v domačo oskrbo le taki, o katerih je dvomljivo, da bodo še zmožni za boj, nikdar pa taki, ki ozdravijo v kratkem popolnoma.

Prepoved plačil Rusiji. Uradna „Wiener Zeitung“ objavlja odredbo skupnega ministrstva z dne 14. decembra, ki prepoveduje plačila v Rusijo.

Turki pošljejo naši armadi dva milijona ovojev tobaka. List Terdšumani-Hakkikat poroča, da namerava otomanski deželni obrambni odbor poslati naši in nemški armadi kot darila dva milijona ovojev tobaka.

Iz St. Paula, Minn. poroča dne 15. novembra slovenski vojak, da ondotni naši ljudje željno pričakujejo slovenskih časnikov, ki zdaj že bolj redno dohajajo čez morje. Zanima jih zelo usoda avstrijskih vojakov, ki tako hrabro žrtvujejo kri za svojo domovino. — Tudi ondi so v cerkvi pobirali za „Rudeči križ“. Darovali so rojaki po par dolarjev, in celo tudi tisti, ki se ne mislijo več vrniti v Avstrijo, staro domovino. — Nastopil je precej mraz, a še brez snega.

Nadvojvoda Friderik povišan za maršala. Dunaj, 10. decembra. (Kor. urad.) Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: Po Najvišjem naročilu je prinesel večeraj načelnik vojaške pisarne Njegovega Velikanstva, general pehote baron pl. Bolfras Njegovi č. in kr. Visokosti gospodu nadvojvodi Frideriku Najvišje lastnoročno pismo, s katerim se imenuje višji poveljnik armade za feldmaršala.

Amerikansko božično darilo ubogim sirotam padlih vojakov. Za božično obdaritev ubogih sirot v vseh vojskujočih se državah je tozadeveni odbor v Združenih državah odposlal neko amerikansko bojno ladjo v Genovo z blagom, vredno 10 milijonov kron. Ladja, ki se je že izkrcala na Angleškem, je došla v Marseille in jo v torek dne 8. t. m. pričakujejo v Genovi, kjer izkrca Avstriji in Nemčiji namenjene darove v približni vrednosti dveh milijonov kron. Za sprejem te ladje so v nedeljo zvečer odpotovali v imenu vojnega pomožnega urada notranjega ministrstva dr. Edvard princ Liechtenstein, za ogrsko deželno vojno pomožno komisijo pa poslanec Julij pl. Pekar. Tudi Nemčija bo v Genovi zastopana. Iz Genove se odpošljejo darovi po železnici na Dunaj, oziroma v Budimpešto.

Darilo amerikanskih otrok za Kranjsko. Amerikanski otroci so nabrali božičnih daril za uboge sirote padlih vojakov. Te dni je, kakor poroča „Slovenec“ podlistek, prišla posebna ladja v Genovo in oddala za avstrijske otroke daril v vrednosti dveh milijonov kron. Ta darila so prišla okoli 15. decembra na Dunaj, odkoder se bodo razdelila po posameznih deželah. Ko pridejo darila za našo deželo v Ljubljano, se bodo iz centrale v Ljubljani razdelila. Deželni odbor je razposlal na vse župne in županske urade okrožnico s pozivom, da takoj javijo dež. odboru, koliko potrebnih in revnih otrok sirot padlih vojakov je v dotični občini. Vsi ti uradi se tudi potom časopisja prosijo, da to čimpreje store, da ne bodo revne sirote prikrajšane.

Najnovejša poročila.

Na Srbskem. Vsled potrebnega umakovanja našega desnega krila na jugu so naše čete izpraznile Beograd; naša armada se pripravlja za nove operacije.

Rusi se umikajo na celi črti. V Galiciji na južnem Poljskem se Rusi povsod umikajo. Bohnija je zopet naša. V severni Poljski so Nemci napredovali in ujeli 3000 Rusov. Naše čez Karpate prodrle čete so 12. in 13. t. m. ujele 9000 Rusov. Naši so vjeli samo zadnji čas 31.000 Rusov. — Nemci. Po poročilih nekterih listov so spravili Nemci proti Rusom velikanske množice vojaštva.

Nemci napadli angleško obal. Nemške bojne ladje so obstreljevale 16. t. m. vzhodno angleško obrežje.

Na Francoskem. Na Francoskem se še sicer vedno bijejo hudi boji, vendar nobena stran nikamor posebno ne napreduje in je videti, da Nemci ne pričakujejo odločitve na Francoskem, ampak na Ruskem, in so vsled tega bržkone pomaknili precej svojih moči na rusko bojišče.

Gospodarstvo.

Pitanje prašičev, če manjka krompirja.

Pri nas je krompir najbolj izdatna krma za pitanje prašičev. Kakor nas uče izkušnje, se da tudi s samim krompirjem prav dobro opitati prašiče. Seveda nastane v tem slučaju opravičeno vprašanje, ali je tako pitanje tudi gospodarsko in dobičkonosno ali ne.

Pri krompirju nam je sledeče pomniti. Krompir ima v sebi veliko škroba („šterke“) in je za napravo špeha vrlo dober. Manjka mu pa beljakovine, tedaj tiste snovi, ki je za napravo mesa najbolj potrebna. Zaradi tega tudi vidimo, da se krompir najbolj sponaša pri odraslih prašičih, katere pitamo zaradi špeha in masti. Pri mladih prašičih pa, ki še rastejo in delajo meso in mast, je pa treba poleg krompirja še krme, ki ima več beljakovine v sebi. Kot taka krmila se priporočajo dobre otrobi, oljne tropine, ribja moka in posneto mleko.

Letos manjka krompirju in se bo moralo zaradi tega marsikdo s pitanjem zgodaj prenehati. Manjka nam seveda tudi turšice za to, ker jo moramo za kruh obračati. V takih slučajih je treba misliti, da dobimo druga pripravna krmila. Namesto krompirja se da pri nas po deželi porabiti tudi drugo korenstvo za pitanje, če ga zadosti zabelimo s kako pripravno močno krmno, n. pr. z oljnimi tropinami, ribjo moko. Namesto krompirja se da porabiti za pitanje tudi korenje in pesa.

Ker je treba turšico hraniti in ker so druga močna krmila v ceni poskočila, naj se saj deloma pritegne v takih izrednih razmerah druga cenejša domača krmila. V tem oziru se da izvršno porabiti za prašiče poparjen deteljni sempir in kratka deteljna rezanica. Ta krma je tečna, ker obstoji iz tečnega lističja, je bogata beljakovin in škroba in nas najmanj stane. Če se deteljni sempir ozir. rezanica popari in meša s kuhanim korenstvom, dobimo prav dobro klajo za prašiče, ki nadomešča v sili tudi krompir. Opozorjam, da je med kuhano korenstvo sploh dobro primešati tudi drugače nekaj ajdovih plev ali ovsenih plev, ker se krma na ta način bolje izkoristi in nam več zaleže. Taka krmila naj se na predvečer v pripravni posodi (škafu) poparijo in pokrijejo, da se čez noč zmehčajo. Zjutraj in čez dan jih je potem primešati korenstvu.

Dajmo tedaj krompir po možnosti nadomeščati z drugim korenstvom in dajmo dragoceno močno krmilo saj deloma nadomeščati z deteljnim sempirjem in deteljno rezanico, ki se nam doma ponujata po ceni. Prepričan sem, da se bo skrbni gospodinji to delo prav dobro izplačalo in da se bodo prašiči tudi pri tej krmi dobro redili.

Rohrman.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

 Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Vinogradniki, preskrbite se pravočasno z modro galico!

Če se trte proti strupeni rosi (peronospori) ne škrope, pač danes vsakdo ve, da se tedaj ni skoraj nobenega vinskega pridelka nadejati. Trte torej morate škropiti!

Preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah je raztopina modre galice, pomešana z nekoliko apnom. Druga priporočena sredstva se doslej niso udomačila, ali je pa njih učinek, oziroma način uporabe v raznih vpogledih zaostajal za modro galico.

Sedaj imamo pač v „perocidu“ menda enako vredno nadomestilo za modro galico, ki morda škropljenje še ceneje naredi. Če ga bo pa mogoče dovolj dobiti, to je pa veliko vprašanje in vrhutega nam je predobro znano, kako težavno je naše kmetovalce v kratkem času na kaj novega privaditi. Zato vemo, da moramo prihodnje leto računati pri zatiranju peronospore v prvi vrsti še vedno z modro galico.

Modra galica je žveplenokisli baker, je sol, ki obstoji iz ene četrtine bakra in tri četrtine žveplene kisline. Žveplena kislina je cena, a baker je razmeroma drag, zato je cena modre galice zavisna največ od cene bakra.

Bakra nimamo dovolj v naši državi, zlasti odkar ga ogromne množine porabi električna obrt. Navezani smo torej na uvoz, in sicer največ iz Amerike. Vsled svetovne vojske je pa uvoz bakra skoraj nemogoč, kajti vojskujoče države (zlasti nam nasprotna Anglija) smatrajo baker za vojno kontrebando in ga ne puste v Avstrijo. Bakra se namreč veliko rabi za izdelovanje streliva (medenih patronov in vodilnih obročev za granate in šrapnele).

V teh razmerah je sedaj cena bakru silno visoka in ga je sploh težko dobiti; zato je tudi modra galica silno draga, je sploh ni veliko in je vprašanje, če jo bo pomladi sploh še dobiti.

Cena čistemu elektrolitiškemu bakru je naravnost smešno visoka. Za izdelovanje modre galice se pa rabi, le star baker, katerega je stalo q pred vojno 160 K, a sedaj že 280 K. Starega bakra se potrebuje 28 kg za 100 kg čiste modre galice. Pa tudi žveplena kislina se je podražila, ker se izdeluje s pomočjo solitarjeve kisline, a solitarjeve kisline je vojaška uprava silno veliko zaplenila, ker jo rabi za izdelovanje razstreliva.

Tvornica za modro galico, ki mora s sedanjinimi cenami sirovin (bakra in žveplene kisline) računati, ne more danes modre galice z zavojem vred in vračunši režijske stroške, obresti in dobiček prodajati pod 85 K za 100 kg, h kateri je pa pristeti še voznino. Tiste tvornice, ki so se s sirovinami poprej založile, galico seveda lahko ceneje prodajajo.

C. kr. kmetijska družba kranjska je slučajno in pravočasno prišla v posest razmeroma še precej cene galice v taki množini, da bo prihodnje leto za našo deželo zadostovala. Ta galica je že vsa v Ljubljani in tudi plačana. Vpoštevaj se, da družbi teko 6 odstotkov obresti od 100.000 K založene glavnice, ki jih ne more in ne sme izgubiti, kajti ona ne dobi od nobene strani kake podpore in vinogradniki naj v sedanjih časih tudi ne računajo na kako podporo, katere prav gotovo ne dobe.

Kupljena množina modre galice je tolika, da bo za našo deželo zadostovala, če se bo ž njo varčevalo. Predvsem bo trte prvič zelo zgodaj škropiti, jemati bo nizko odstotno razstopino in pri škropljenju naj se raztopina varčno razpršuje, ne pa poliva, kakor je v nekterih krajih grda in draga razvada, ki nič ne velja.

C. kr. kmetijska družba oddaja že sedaj modro galico kg po 80 h, in sicer let tistim, ki denar naprej pošljejo. Sedaj imajo vinogradniki še

denar od skupička za vino. Naj se torej pravočasno založe z modro galico. Kdor nima denarja, naj kupi galico s posredovanjem posojilnice (Rajfajzenovke), saj ravno v takih razmerah morajo kmetijske posojilnice vršiti svojo pravo nalogo. Na upanje se modra galica ne bonikomur dajala, in tisti, ki svojih lanskih in predlanskih dolgov za modro galico pri družbi ne poravnajo, galice sploh ne dobe, ampak kmetijska družba bo te dolgove prihodnje dni pričela sodnijsko izterjati in naj nihče ni v zmoti, da sedaj teh dolgov vsled moratorija ni mogoče sodnijsko iztirjati.

Kdor bo galico pravočasno naročil, ta jo bo imel, kdor bo pa odlašal, se bo lahko pošteno vrezal, kajti kmetijska družba ne bo čakala in izgubovala obresti, ampak bo v slučaju, da bi zaloga zaostajala, neprodano galico na debelo naprej prodala. Saj ima že sedaj ugodne ponudbe, ki bodo pozneje še ugodnejše, kajti če vojska traja naprej kakor vse kaže, se bo kg galice morda pomladi, nadrobno celo po kroni prodajal, če je bo sploh dobiti.

Dopisi.

Iz Mirne peči. Zgradba nove župne cerkve je prišla vkljub sedanji svetovni vojski srečno pod streho. Ob splošni mobilizaciji dne 26. julija t. l. se je moralo z delom prenehati, ker sta bila k vojakom poklicana g. stavbeni mojster in njegov polir. K sreči je bil g. stavbeni mojster stalno odpuščen od vojakov in je torej mogel s 7. septembrom zopet pričeti z delom. Vkljub temu, da so najboljše ljudi poklicali k vojakom, smo pravočasno skrbeli za pesek in drug material, da je šlo zidanje nepretrgoma naprej; posebno veliko smo trpeli z dobavo peska, katerega je šlo v zid ogromno množino. Največ peska se je nakopalo za zgradbo v Jablanu; tu so kopali pesek vsako nedeljo, in če je bilo treba, tudi ponoči med tednom, ker ni bilo časa podnevu. Fantje in dekleta, možje in žene, vsi so pridno in z veseljem kopali pesek za hišo božjo; pohvalno moramo omeniti Aubarjevega očeta iz Jablana, ki so delavce in delavke navduševali pri delu, kakor tudi Jožeta Aubar, ki je razstreljevanje peska vodil. Z enako vnemo so kopali pesek tudi v Poljanskem in Čemškem „pruhu“. Tudi vozniki so se vselej odzvali prošnjam in pravočasno navozili pesek. Bodi na tem mestu izrečena prisrčna zahvala vsem, ki so v tem letu kaj storili za novo zgradbo. Bog jim povrni stoterno njihov trud. Glavno delo je sedaj končano, čez zimo preskrbeli bomo še pesek za pucanje in nekaj opeke; z božjo pomočjo in z združenimi močmi bomo tudi to preskrbeli.

Na Mirni se poljski begunci množijo. Neka Katarina Viščuk je tu porodila enega Teodorčka. Ta pa ni maral živeti na tuji zemlji. Precej drugi dan je zapustil mirnsko dolino solz in se preselil med angeljce v svojo pravo domovino. — Druga begunka Julka Makuh pa je pomnožila poljski rod z eno Ančko. Ta pa živi in se dobro redi.

Narodovo trpljenje v vojski. V Žlebinu pri Mirni je žena posestnika Alojzija Sladiča zvedela, da je njen mož umrl v bolnišnici na Ogrskem vsled v vojski dobljenih ran. Naročila je mrtvaško opravilo po njem. Na dan sedmne je porodila fantiča, ki ne bo nikdar poznal očeta in ne oče njega. Kako žalostna misel za mater? Isti dan pa žena še zve, da ji je umrla mati. Ali ni to hudo?

Belokranjski - vestnik. -

Iz lokviške občine. Uboj. Na Marijin praznik dne 8. decembra so se trije lokviški fantje z nekim mladeničem iz Grabrovca že v neki metliški gostilni sporekli. Prišlo je do zmiraj večjega prepira. Ločili so

jih, da bi ne prišlo do pretepa. Kozjekovega fanta iz Grabrovca so odposlali proti domu, istotako lokviške fante. Ali ti zadnji so jo po ovinkih zavili v Berčiče in pri Kozjekovi zidanici pričakali fanta. Tu je prišlo do pretepa. Lokviški so s koli strašno pretepali Kozjeka tako, da je dobil smrtne poškodbe. Bilo je okrog 4. ure popoldne. Pobitega so prenesli domov na Grabrovec, kjer je okrog desetih ponoči umrl, ne da bi se zavedel — tudi nepreviden. Ubijavci so se sami javili sodnji in zdaj čakajo žalostne usode. — O alkohol, koliko žrtev zahtevaš!

Metlika. Zadnji pondeljek se je bliskoma razširila vest, da je na pljučnici obolel č. g. kaplan Franc Rakovec zatisnil svoje oči. Gospod Franc Rakovec je bil rojen v Naklem na Gorenjskem dne 25. marca 1876. Posvečen pa je bil dne 14. julija 1901. Služboval je na Raki, v Škocjanu, na Blokah, v Semiču in na zadnje v naši obširni župniji. Med obilno udeležbo duhovnih sobratov in vernikov smo ga v sredo položili k večnemu počitku. Bodi priporočen tudi vsem vernikom v zgoraj omenjenih župnijah v prijazen spomin in molitev.

Na Kočevski Planini (Stockendorf) je postal župnik dosedanj upravitelj č. g. Janez Jaklitsch, ki je bil umeščen dne 10. decembra.

Izkaz daril

za napravo božičnice vojakom v bolnicah v Novem mestu in v Kandiji in beguncem na Grabnu.

Družina baron Rechbach 20 K, gospa Maca pl. Langer Berslin 20 K, družina Pöll pl. Föhrenau 20 K, družina dr. Slanc 20 K, gsp. Lina Witschl 20 K, inženir Chat 10 K, gosua Amalija Gerdešič 20 K, gospa Zwitter 15 K, gospa pl. Garzarolli 10 K, gospa Ahazhizh 10 K, mil. g. prošt dr. Elbert 10 K, gsp. Končina 4 K, gospa Marija Kraut 10 K, družina Opitz 10 K in 1000 cigaret, gsp. B. Skalicky 5 K, gospa Globeynik 8 K, gospa Angela Vojska 10 K, gsp. Agnitsch 4 K, gsp. K. Barborič 4 K, gg. brata Kobe 20 K, g. Božić 5 K, gospa K. Oblak 25 K, g. J. Košček 20 K, g. A. Windischer 2 K, g. Küssel 7 K, gsp. J. Ogoreutz 5 K, g. M. Andrejčić 5 kron, gsp. Poula 5 kron, gsp. Seidl 5 K, g. Bergmann 10 K, g. Brežnik 3 K, g. Urb. Horvat 5 K, g. Murgel 7 K, gsp. M. Seidl 8 K, g. inženir Anton Koss 3 K, g. Toporiš 5 K, g. dr. Vaupotič 10 K, g. Žmavec 4 K, g. Jarc 2 K, gospa Žitek 6 K, g. Vojska 3 K, g. Pauser 20 K, g. Šerko 5 K, g. Dolinšek 6 K, g. Rosmann 10 K, g. Furlan 5 K, g. Katica Kuder 5 K, g. pl. Kočevar 4 K, g. Vodnik 10 K, g. Janko Lobe 5 K, g. Fr. Povše 2 K, g. Špendal 2 K, g. Madlsperger 3 K, g. Možina 2 K, g. Karlstleger 10 K, g. Pickarski 5 K, g. F. Schmuck 5 K, g. Fucher 50 vin., g. E. Hönig 2 K, g. Fugger 1 K, g. Janowski 1 K, g. inž. Egon Parzer 3 K, g. inž. E. Uršič 2 K, g. inž. Karplus 5 K, g. inž. Blumenthal 5 kron, g. Volf 5 kron, g. Wiskotschil 2 K, g. inž. Bertl 20 K, g. Vašič 4 K, g. Golja 2 K, g. pl. Mazanec 4 K, Kandijanska bolnica 45 K, g. Illowsky 1 K, g. Žlogar 2 K, gospa Rozina-Skaberne 4 K, g. Dolenc 3 K, g. Hladnik 1 K, g. Škerlj 5 K, g. dr. Gregorin 1200 cigaret, g. A. Picek 4 K, g. Avgusta Kalčič 2 K, gsp. Bela Kalčič 2 K, g. Ana Škerlj 4 K, g. Herstka 2 K 20 vin,

g. pl. Fichtenau 20 K, g. Sidon 5 K, gsp. Santa Germ 10 K, g. Skale 4 krone, g. dr. Lininger 5 K.

Razun tega so obljubile gospe Slanc, Franz, Brežnik, Lončar, Rogina, Vašič, Schegula in Afh za vsako bolnico po 56 litrov vina in po 1000 cigaret.

Podružnica Rdečega Križa izreka vsem darovalcem prisrčno zahvalo in povabi vse darovalce k božičnici, ki se bo vršila dne 24. t. m. ob 4. uri v ženski bolnici v Novem mestu, dne 24. t. m. ob 6. uri v možki bolnici v Kandiji, in dne 5. januarja 1915 ob 4. uri za begunce na Grabnu.

Za podružnico Rdečega Križa

Rechbach.

Loterijske številke.

Trst, 16. decembra 21 56 71 85 55

Hranilnica in posojilnica v Valtu vasi naznanja žalostno vest, da je njen ustanovnik in odbornik, precastiti gospod

Janko Zakrajšek,
župnik,

dne 15. decembra, po dolgi in mučni bolezni, v 48. letu svoje dobe, mirno v Gospodu izdihnil svojo blago dušo.

Mnogozasluznemu pokojniku bodi ohranjen časten spomin!

VALTA VAS, dne 16. dec. 1914.

112

Krajni šolski svet v Valtu vasi javlja tužnim srcem, da je njegov vzorni predsednik in dolgoletni odbornik, precastiti gospod

Janko Zakrajšek,
župnik,

dne 15. decembra, po dolgotrajni in zelo težki bolezni, v 48. letu svoje starosti, mirno zaspal v Gospodu.

Precastitega rajnega priporočamo v blag spomin in molitev.

VALTA VAS, dne 16. dec. 1914.

113

Globoko potrta naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je velečastiti gospod

Franc Rakovec
kaplan v Metliki

star 38 let, previden s sv. zakramenti, po kratki, a hudi bolezni, dne 14. decembra ob 8. uri jutraj mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v sredo 16. decembra ob 10. uri dopoldne iz proštije.

Blagega gospoda priporočava v božjo molitev.

V Metliki, dne 14. dec. 1914.

Franjo Dovgan,
prošt.

Peter Natlačen,
kaplan.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ %

1-0-37

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.